EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.12.2019.
COM(2019) 625 final

# KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

## par to noteikumu īstenošanu un ietekmi, kuri attiecas uz brīvprātīgu marķēšanu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1760/2000, kura grozīta ar Regulu (ES) Nr. 653/2014

## 1. IEVADS

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1760/2000[1] 23.a pantu Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par to noteikumu īstenošanu un ietekmi, kuri attiecas uz liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu, un par iespēju šos noteikumus pārskatīt.

Regulu (EK) Nr. 1760/2000 pieņēma pēc govju sūkļveida encefalopātijas (GSE) krīzes, un tās mērķis bija uzlabot pārredzamību un stiprināt patērētāju uzticību liellopu gaļas kvalitātei.

Ar regulu tika noteikti stingri noteikumi par brīvprātīgi sniegtas informācijas apstiprināšanu un izmantošanu, ņemot vērā patērētāju uzticības būtisku zudumu un no tā izrietošos būtiskos tirgus traucējumus.

Ar Regulu (ES) Nr. 653/2014[2] grozīja Regulu (EK) Nr. 1760/2000 un ievērojami vienkāršoja noteikumus par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu, un tās galvenais mērķis bija samazināt administratīvo slogu uzņēmējiem un kompetentajām iestādēm, kā arī samazināt izmaksas, kas uzņēmējiem rodas, brīvprātīgi sniedzot šādu informāciju.

Grozītajos noteikumos vairs nav prasības, ka liellopu gaļas brīvprātīgai marķēšanai ir nepieciešama atļauja. Šādai brīvprātīgi sniegtai informācijai ir jāatbilst horizontālajiem tiesību aktiem par marķēšanu, jo īpaši Regulai (ES) Nr. 1169/2011[3] par pārtikas produktu informāciju patērētājiem.

Šā ziņojuma mērķi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1760/2000 23.a pantu ir šādi:

- izvērtēt, kā tiek īstenoti pašreizējie ES tiesību akti par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu visā piegādes ķēdē un kāda ir to ietekme, jo īpaši ņemot vērā kompetento iestāžu, ražotāju, pārstrādes uzņēmumu un patērētāju pausto viedokli;

- izskatīt iespēju pārskatīt noteikumus par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu.

## 2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA UN TIESISKAIS REGULĒJUMS

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 17. jūlija Regula (EK) Nr. 1760/2000, ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu, kā arī atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97, OV L 204, 11.8.2000., 1. lpp.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula (ES) Nr. 653/2014, ar ko attiecībā uz liellopu elektronisko identifikāciju un liellopu gaļas marķēšanu groza Regulu (EK) Nr. 1760/2000 (OV L 189, 27.6.2014., 33. lpp.).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu, OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.

Padomes Regulu (EK) Nr. 1760/2000 pieņēma laikā, kad bija zudusi patērētāju uzticība pēc GSE; ar to atcēla un aizstāja Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97[4], kuru pieņēma, reaģējot uz GSE krīzes izraisītajiem būtiskajiem tirgus traucējumiem. Ar Regulu (EK) Nr. 820/97 tika noteikts dzīvnieku individuālās izsekojamības princips un liellopu gaļas izcelsmes marķēšana.

Ar Regulu (EK) Nr. 1760/2000 tika noteikti šādi elementi:

1. ar to pastiprināja liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu, 1.–10. pants;

2. ar to ieviesa obligātu liellopu gaļas marķēšanas sistēmu, saskaņā ar kuru uzņēmējiem, kas tirgo liellopu gaļu, ir marķējumā jānorāda informācija par izcelsmi, īpaši par to, kur dzīvnieki, no kuriem iegūta liellopu gaļa, ir piedzimuši, nobaroti un nokauti, 11.–15. pants;

3. ar to ieviesa brīvprātīgas marķēšanas sistēmu, kas ļauj uzņēmējiem nodrošināt patērētājiem papildu informāciju, 16.–18. pants.

Trešajā punktā (brīvprātīgas marķēšanas sistēma) minētos noteikumus grozīja 2014. gadā ar Regulu (ES) Nr. 653/2014, būtībā svītrojot prasību nodrošināt kompetento iestāžu atļaujas attiecībā uz brīvprātīgi sniegto marķējuma informāciju un pienākumu kompetentās iestādes atzītai neatkarīgai institūcijai veikt uzņēmēju kontroles pasākumus.

Parasti liellopu gaļas brīvprātīgs marķējums ietver informāciju par dzīvnieku šķirni un kategoriju, ražošanas reģionu, barošanas un ražošanas sistēmām.

Ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 Regula (EK) Nr. 1760/2000 tika grozīta šādi:

- jaunieviestais 15.a pants nosaka, ka informācijai ir jābūt objektīvai, kompetentajām iestādēm pārbaudāmai un patērētājiem saprotamai;
- turklāt ar 15.a pantu Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus attiecībā uz definīcijām un prasībām, kas piemērojamas terminiem un kategorijām, ko var iekļaut fasētas svaigas un saldētas liellopu un teļa gaļas marķējumā;

- grozītais 22. pants cita starpā nosaka, ka, ja uzņēmējs vai organizācija ir marķējusi liellopu gaļu, neievērojot saistības, kas attiecas uz obligāto vai brīvprātīgo marķēšanu, dalībvalstis — vajadzības gadījumā un saskaņā ar proporcionalitātes principu — pieprasa liellopu gaļu no tirgus izņemt. Dalībvalstis var atļaut laist šo liellopu gaļu tirgū pēc tam, kad tā ir pienācīgi marķēta saskaņā ar Savienības prasībām, ja minētā gaļa atbilst attiecīgajiem veterinārijas un higiēnas noteikumiem.

[4] Padomes 1997. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 820/97, kas izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un kas attiecas uz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu, OV L 117, 7.5.1997., 1. lpp.

## 2.1 BRĪVPRĀTĪGAS MARĶĒŠANAS SISTĒMA PIRMS REGULAS (ES) NR. 653/2014 STĀŠANĀS SPĒKĀ

Pirms Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā vispārīgie noteikumi par brīvprātīgi sniegtas informācijas par liellopu gaļu atļaušanu un kontroli bija noteikti Regulas (EK) Nr. 1760/2000 16. un 17. pantā (tagad atcelti).

Īsumā:

- uzņēmējam bija jānosūta specifikācija apstiprināšanai tās dalībvalsts kompetentajā iestādē, kurā liellopu gaļa tika ražota vai tirgota;
- specifikācijā bija jāapraksta marķējumā iekļaujamā informācija;
- uzņēmējam bija jāizveido īpaša kontroles sistēma, kas jāpiemēro visos ražošanas posmos un kas cita starpā ietver kontroli, kuru veic kompetentās iestādes atzīta un uzņēmēja izraudzīta neatkarīga struktūra; šīm neatkarīgajām struktūrām bija jāatbilst kritērijiem, kas noteikti Eiropas standartā EN/45100;
- uzņēmējiem, kuri izmantoja marķēšanas sistēmu, bija jāsedz neatkarīgās struktūras veiktās kontroles izmaksas;
- kompetentajai iestādei bija jāizvērtē specifikācijas un pasākumi, kas īstenoti, lai nodrošinātu marķējumā sniegtās informācijas precizitāti;
- ja liellopu gaļas ražošana un/vai tirdzniecība notika vismaz divās dalībvalstīs, attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm bija jāizvērtē un jāapstiprina specifikācijas, kas attiecas uz operācijām, kuras notiek to attiecīgajās teritorijās;
- par visām dalībvalsts apstiprinātajām specifikācijām bija jāinformē pārējās dalībvalstis ar Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komitejas starpniecību;
- ja liellopa gaļa tika ražota trešā valstī, uzņēmējiem bija atļauts brīvprātīgi sniegt informāciju liellopu gaļas marķējumā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1760/2000, pēc tam kad attiecīgā trešā valsts iepriekš paziņojusi Komisijai par šādiem elementiem:
    - apstiprināšanai izraudzītā kompetentā iestāde;
    - procedūras un kritēriji, kurus kompetentā iestāde ievērojusi, izskatot specifikāciju;
    - to uzņēmēju un organizāciju saraksts, kuriem ir atļauts izmantot apstiprinātās specifikācijas;
- Komisijai bija jāizskata no trešām valstīm saņemtie paziņojumi, lai izvērtētu trešās valsts piemēroto procedūru un kritēriju līdzvērtību standartiem, kas noteikti Regulā (EK) Nr. 1760/2000;

- no trešām valstīm saņemtie paziņojumi bija jānosūta dalībvalstīm.

### 2.2 BRĪVPRĀTĪGA MARĶĒŠANA PĒC REGULAS (ES) NR. 653/2014 STĀŠANĀS SPĒKĀ

Regulas (ES) Nr. 653/2014 15.a pantā ir noteikts:

"*Pārtikas produktu informācijai, kura atšķiras no 13., 14. un 15. pantā norādītās informācijas un kuru uzņēmēji vai organizācijas, kas tirgo liellopu gaļu, marķējumam pievieno brīvprātīgi, jābūt objektīvai, kompetentajām iestādēm pārbaudāmai un patērētājiem saprotamai.*

*Minētā informācija atbilst horizontālajiem tiesību aktiem par marķēšanu un jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 1169/2011 (..)*."

Ar šo noteikumu noteikumi par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu ir saskaņoti ar noteikumiem, kas attiecas uz citiem gaļas veidiem un pārtikas produktiem kopumā un paredzēti horizontālajā regulā par pārtikas produktu informāciju patērētājiem[3]; tagad uzņēmēji var brīvprātīgi norādīt marķējumā informāciju, paši uzņemoties par to atbildību, bez nepieciešamības iepriekš saņemt kompetento iestāžu apstiprinājumu un bez trešās personas veiktiem kontroles pasākumiem.

Regulas (ES) Nr. 1169/2011 V nodaļā ir izklāstīti vispārīgi noteikumi par brīvprātīgi sniegtu pārtikas produktu informāciju. Konkrētāk, regulas 36. panta 2. punktā ir noteikts, ka brīvprātīgi sniegtai informācijai ir jāatbilst šādām prasībām:

a) tā nemaldina patērētāju, kā noteikts Regulas 7. pantā ("godīgas informēšanas prakse"), konkrētāk, nemaldina:

- par pārtikas produktam raksturīgajām pazīmēm un jo īpaši tā raksturu, identitāti, īpašībām, sastāvu, daudzumu, derīgumu, izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu, ražošanas vai izgatavošanas metodi;
- piedēvējot pārtikas produktam tādu iedarbību vai īpašības, kas tam nepiemīt;
- liekot saprast, ka pārtikas produktam piemīt īpašas pazīmes, lai gan faktiski šādas pazīmes piemīt visiem līdzīgiem pārtikas produktiem, proti, uzsverot kādas konkrētas sastāvdaļas un/vai uzturvielas esību vai neesību produktā;
- noformējumā, aprakstā vai attēlā iekļaujot norādi, kas liek noprast konkrēta pārtikas produkta vai sastāvdaļas klātbūtni, lai gan faktiski minētajā pārtikas produktā dabīgi esošais komponents ir aizstāts ar citu komponentu;

b) tā nav pārprotama vai neskaidra patērētājam;

c) attiecīgā gadījumā tās pamatā ir atbilstīgi zinātniski dati.

Īpaši svarīga ir atsauce uz Regulas (ES) Nr. 1169/2011 7. pantu. Tā kā tajā noteikts, ka sniegtā informācija nedrīkst būt maldinoša cita starpā attiecībā uz pārtikas produktam raksturīgajām pazīmēm, izcelsmes valsti un ražošanas un izgatavošanas veidu, tas *de facto* aptver visu informāciju, ko iepriekš norādīja brīvprātīgā marķējumā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1760/2000. Tātad, atsaucoties uz 7. pantu, tiek garantēta godīgas informēšanas prakse.

## 3. METODOLOĢIJA

Pašreizējais ziņojums pamatojas uz informāciju, kas iegūta:

- analizējot iepriekšējos ziņojumus un izvērtējumus par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu,
- apspriežoties ar dalībvalstīm, izmantojot īpašu aptauju un divpusēju saziņu,
- apspriežoties ar ieinteresētajām personām, izmantojot īpašu aptauju un divpusēju saziņu.

### 3.1 IEPRIEKŠĒJI ZIŅOJUMI UN IZVĒRTĒJUMI

Lai izvērtētu liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas sistēmas īstenošanu, tika izmantoti šādu pētījumu un ziņojumu rezultāti:

a) Komisijas ziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par Regulas (EK) Nr. 1760/2000 II sadaļas īstenošanu[5];

b) Atzinums par lauksaimniecību, ko sniegusi Augsta līmeņa neatkarīgu ieinteresēto personu grupa ar administratīvo slogu saistītos jautājumos[6].

c) Komisijas uzdevumā veikts izvērtējums "Evaluation of EU beef labelling rules"[7]

### 3.2 APSPRIEŠANĀS AR DALĪBVALSTĪM

[5] COM(2004) 316 final.

[6] ALG atzinums par lauksaimniecības / lauksaimniecības subsīdiju prioritāro jomu (2009. gada 5. marts), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/action-programme-for-reducing-administrative-burdens-in-the-eu-final-report_dec2012_en.pdf.

[7] https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/evaluation/market-and-income-reports/2015/eu-beef-labelling-rules/fullrep_en.pdf.

Lai integrētu, atjauninātu un papildinātu iepriekšējos izvērtējumos veikto analīzi, tika savākta informācija, izmantojot īpašas aptaujas, kas bija paredzētas visu 28 dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

Aptauja tika publiskota Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komitejas sanāksmē 2018. gada 19. jūlijā un izplatīta dalībvalstīm.

Aptaujas mērķis bija iegūt informāciju, viedokļus un novērtējumu no kompetentajām iestādēm, kuras atbild par sistēmas ieviešanu.

Dalībvalstīm jo īpaši tika lūgts:

- norādīt, vai tās pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā saglabājušas nacionālo paziņošanas un kontroles sistēmu attiecībā uz liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu,
- norādīt brīvprātīgi marķētas liellopu gaļas tirgus daļas aptuveno rādītāju pirms un pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā,
- norādīt, kuri bija galvenie informācijas elementi, kas tika sniegti brīvprātīgas marķēšanas sistēmas ietvaros,
- norādīt veikto kontroles pasākumu skaitu un neatbilstības rādītājus pirms (2013.–2014. gadam) un pēc (kopš 2015. gada) Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā,
- norādīt, kādu veidu neatbilstības konstatētas liellopu gaļas brīvprātīgā marķēšanā,
- norādīt grūtības, ar kurām tās saskārušās, īstenojot liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā,
- novērtēt ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 ieviesto vienkāršojumu galveno ietekmi (gan pozitīvo, gan negatīvo),
- novērtēt (ar vērtējumu no 1 līdz 5) liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas sistēmu pirms un pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā attiecībā uz šādiem aspektiem: sistēmas efektivitāti, sistēmas uzticamību, sarežģītību kompetentajām iestādēm, sarežģītību ražotājiem, kompetento iestāžu administratīvo slogu, ko rada sistēmas ieviešana un īstenošana, ražotāju administratīvajām izmaksām, spēju pareizi informēt patērētājus.

12 no 28 dalībvalstīm sniedza detalizētas atbildes uz aptaujas jautājumiem (BE, DK, DE, ES, FR, IT, AT, PT, SI, FI, SE, UK). Piecas dalībvalstis atbildēja, ka tās pirms 2014. gada nepiemēroja liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu (BG, HR, LV, LT, PL).

11 dalībvalstis neiesniedza atbildes vai iesūtīja daļēji aizpildītu aptauju (CZ, EE, IE, EL, CY, LU, HU, MT, NL, RO, SK).

Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komitejas sanāksmē 2018. gada 8. novembrī notika apspriešanās ar dalībvalstīm par galvenajiem aptaujas rezultātiem.

### 3.3 APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

Līdzīgi kā apspriešanās ar dalībvalstīm mērķis, arī ieinteresētajām personām paredzētās aptaujas mērķis bija iegūt informāciju, viedokli un vērtējumus par šādiem aspektiem:

- vai iepriekšējie noteikumi par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu (t. i., dalībvalstu apstiprinājums, trešās personas veikti kontroles pasākumi, paziņojumi u. c.) tika pirms tam uzskatīti par lietderīgiem tirgus uzturēšanai pēc GSE krīzes un patērētāju pareizai informēšanai;

- vai attiecībā uz patērētājiem brīvprātīgi sniegtu informāciju būtu vērts nošķirt liellopu gaļu no citiem gaļas un pārtikas veidiem;

- kā tika uztverti iepriekšējie noteikumi par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu, un kāda bija galvenā jauno ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 ieviesto noteikumu ietekme (gan pozitīva, gan negatīva);

- vai patērētāji apzinājās to, ka pirms Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā uz liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu attiecās citi noteikumi nekā uz citu pārtikas produktu marķēšanu;

- vai ieinteresētās personas saskārās ar kādām grūtībām (atbilstošajā tirgus posmā), cenšoties pielāgoties jaunajiem ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 ieviestajiem noteikumiem, un vai jaunie noteikumi par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu ietekmēja (pozitīvi vai negatīvi) ieinteresēto personu tirdzniecības stratēģijas;

- novērtēt (ar vērtējumu no 1 līdz 5) liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas sistēmu pirms un pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā attiecībā uz šādiem aspektiem: sistēmas efektivitāte, sistēmas uzticamība, sarežģītība kompetentajām iestādēm, sarežģītība ražotājiem, kompetento iestāžu administratīvais slogs, ko rada sistēmas ieviešana un īstenošana, ražotāju administratīvās izmaksas, iespējas pareizi informēt patērētājus.

Līdz 2018. gada novembra beigām tika saņemtas septiņas atbildes no šādām organizācijām: *European Livestock and meat trade unions* (*UECBV*), *Federación Empresarial de Carnes e Industrias Cárnicas* (*FECIC*), *British Meat Processor Association* (*BMPA*), *CULTURE VIANDE*, *EUROCOMMERCE* (iesūtītas trīs atbildes no dažādām saistītām organizācijām).

## 4. ANALĪZE UN APSPRIEŠANĀS REZULTĀTI

### 4.1 IEPRIEKŠĒJO ZIŅOJUMU UN IZVĒRTĒJUMU ANALĪZE

Liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu reglamentējošo noteikumu pirmo novērtējumu Eiropas Komisija veica 2004. gadā, izstrādājot Ziņojumu par Regulas (EK) Nr. 1760/2000 II sadaļas īstenošanu.

Šajā ziņojumā Komisija konstatēja, ka:

- uzņēmēji brīvprātīgas marķēšanas sistēmu galvenokārt izmanto darījumu attiecībās ar citiem uzņēmumiem;

- ir noslēgtas līgumiskas vienošanās starp komerciālajiem partneriem, lai nodrošinātu produkta informācijas tālāknodošanu;

- kompetentās iestādes uztver brīvprātīgas marķēšanas shēmu nozīmi atšķirīgi, tāpēc atšķiras kritēriji atļauju piešķiršanai specifikācijām;

- šo atšķirīgo pieeju dēļ savstarpēja apstiprināto specifikāciju atzīšana ir reta, kas var traucēt ES iekšējai tirdzniecībai, kā arī kropļot konkurenci to uzņēmēju starpā, uz kuriem neattiecas tādi paši ierobežojumi specifikāciju apstiprinājuma iegūšanai.

Otro novērtējumu veica Augsta līmeņa neatkarīgu ieinteresēto personu grupa ar administratīvo slogu saistītos jautājumos (ALG), kas izveidota 2007. gadā, lai sniegtu Komisijai padomus par to, kā īstenot Rīcības programmu administratīvā sloga mazināšanai Eiropas Savienībā.

2009. gada 5. marta atzinumā par lauksaimniecību / lauksaimniecības subsīdijām ALG konstatēja, ka procedūra liellopu gaļas marķēšanas specifikācijas apstiprināšanai un Regulā (EK) Nr. 1760/2000 noteiktā kontroles sistēma rada administratīvo slogu kā uzņēmējiem, tā arī pārvaldības iestādēm.

Tāpēc ALG ieteica Komisijai svītrot paziņošanas prasības attiecībā uz papildu norāžu lietošanu marķējumā, izņemot to norāžu lietošanu, kuras ir obligātas liellopu gaļai.

Saskaņā ar ALG ziņojumu administratīvais slogs tādējādi samazinātos par 15 % (par 21 miljonu EUR no kopumā 139 miljoniem EUR par liellopu gaļas marķēšanu) par liellopu identifikāciju, nepasliktinot izsekojamību, kuru nodrošina marķēšanas obligātie elementi.

Trešo detalizēto izvērtējumu "ES liellopu gaļas marķēšanas noteikumu izvērtējums" Komisijai veica 2014. gadā, dažus mēnešus pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 pieņemšanas.

Galvenie rezultāti attiecībā uz brīvprātīgas marķēšanas sistēmu bija šādi:

- tās liellopu gaļas apjoms, uz kuru attiecās brīvprātīgās shēmas, bija vidēji 23 % no visas liellopu gaļas, kas pārdota nacionālajos tirgos sešās dalībvalstīs, kurās tika veikta gadījuma izpēte (DE, FR, IT, ES, UK, IE);

- ieinteresētajām personām bija atšķirīgs viedoklis par Regulas (ES) Nr. 653/2014, ar ko tiek vienkāršoti brīvprātīgas marķēšanas noteikumi, īstenošanas sekām: dažas ieinteresētās personas vienkāršoto procedūru novērtēja atzinīgi; citas uzskatīja, ka pastāv risks pasliktināt visu sistēmu un zaudēt patērētāju uzticību;

- patērētāji kopumā spēja izprast norādes, kas tiek sniegtas saskaņā ar brīvprātīgajiem noteikumiem. Taču daži intervētie patērētāji sūdzējās, ka marķējums, kas ir sagatavots

atbilstoši brīvprātīgajiem noteikumiem, bieži vien ir pārblīvēts. Tādējādi radās paradoksāla situācija, kurā marķējums uz liellopu gaļas vienlaikus sniedz pārāk daudz informācijas, bet nepietiekamu skaidrojumu, kā rezultātā marķējums ir grūti saprotams;

- brīvprātīgās norādes kopumā netika uzskatītas par faktoriem, kuriem — saskaņā ar pašu patērētāju vērtējumu — ir liela ietekme uz patērētāju iepirkšanās paradumiem[8];

- vairums ieinteresēto personu uzsvēra, ka ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas noteikumi tika saskaņoti ar vispārīgajiem pārtikas marķēšanas noteikumiem;

- dažos gadījumos brīvprātīgais marķējums tika izmantots vienīgi *uzņēmumu tirdzniecības darījumos ar uzņēmumiem*;

- daži mazumtirgotāji pauda bažas, ka brīvprātīgās marķēšanas 2014. gada vienkāršojuma dēļ varētu augt tāda marķējuma izplatība, par kuru nav skaidri zināms, ka uz tā norādītā informācija ir objektīva, pārbaudāma un patērētajiem saprotama, kas varētu kaitēt nozares tēlam. Citi uzskatīja šo vienkāršošanu par pozitīvām pārmaiņām, jo procedūru vienkāršošana ļauj ekonomikas dalībniekiem izstrādāt jaunas brīvprātīgas norādes, reaģējot uz patērētāju pieprasījumu.

### 4.2 AR DALĪBVALSTĪM ĪSTENOTĀS APSPRIEŠANĀS REZULTĀTI

2018. gada apspriešanās ietvaros 12 dalībvalstis, kuras atbildēja uz aptauju pilnībā, pārstāvēja vairāk nekā 72 % Eiropas Savienībā saražotā liellopu gaļas apjoma. Tāpēc rezultātus var uzskatīt par vērā ņemamiem un ES situāciju reprezentējošiem.

Divas dalībvalstis (PT un SI) pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā saglabāja savu nacionālo sistēmu, saskaņā ar kuru brīvprātīgai liellopu gaļas marķēšanai ir nepieciešama kompetentās iestādes atļauja un trešās personas veikta kontrole.

Viena dalībvalsts (IT) sistēmu vienkāršoja: informāciju, kuru var iegūt no oficiāla reģistra un dokumentiem, uzņēmēji drīkst uzreiz iekļaut marķējumā, bet par papildu informācijas izmantošanu ir jāpaziņo kompetentajai iestādei, taču nav nepieciešams oficiāls apstiprinājums.

Viena dalībvalsts (FR) ziņoja, ka, neraugoties uz vienkāršošanu, daudzi uzņēmēji turpina izmantot pirms 2014. gada apstiprinātās specifikācijas ar neatkarīgas institūcijas kontroles pasākumiem. Citi uzņēmēji pārgāja uz citām valsts vai Eiropas marķēšanas un kvalitātes shēmām

[8] Tādi paši secinājumi tika izdarīti **patērētāju tirgus pētījumā par gaļas tirgus darbību patērētājiem Eiropas Savienībā** (SANCO/2009/B1/010). Šajā ziņojumā norādīts, ka kopumā vairāk nekā puse patērētāju, iegādājoties gaļu, ņem vērā trīs galvenos faktorus: "izlietot līdz / ieteicams līdz" termiņu (68 %), cenu par kilogramu (67 %) un cenu (67 %). 48 % un 44 % patērētāju, iegādājoties gaļu, ņem vērā attiecīgi izcelsmes valsti un ražotāju — elementus, kas ir iekļauti obligātajā marķējumā. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/meat-market-study-final-report_en_0.pdf.

vai ieviesa privātas sertificēšanas shēmas savu produktu marķēšanai. Jaunās specifikācijas vairs netiek *a priori* pārbaudītas un apstiprinātas.

Visās pārējās dalībvalstīs, kuras atbildēja uz aptaujas jautājumiem, saskaņā ar jaunajiem noteikumiem par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu paziņojumu sistēma tika pilnībā atcelta.

Pavisam nedaudzas dalībvalstis[9] varēja sniegt informāciju par to, kāda bija ar brīvprātīgi sniegtu informāciju marķētas liellopu gaļas tirgus daļa pirms Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā un kāda tā ir pēc regulas stāšanās spēkā.

Izvērtējuma pētījums liecina, ka svērtais vidējais rādītājs liellopu gaļai, kas tika pārdota, ievērojot brīvprātīgas marķēšanas shēmas, sešās izpētītajās dalībvalstīs (DE, FR, IT, ES, UK, IE) kopš 2014. gada ir 23 % no kopējā tirgotā liellopu gaļas apjoma.

Interesanti, ka dalībvalstis, kurās ir augsts tādas gaļas īpatsvars, kas tirgota, ievērojot brīvprātīgas marķēšanas shēmas, aptaujā neziņoja par būtiskām izmaiņām. Austrija lēš, ka brīvprātīgi sniegtas informācijas izmantošanas apjoms ir samazinājies par 5 % (no 80–90 % līdz 75–85 % tirgotās gaļas attiecīgi pirms un pēc 2014. gada). Zviedrijā šis īpatsvars pieaudzis no 90 % līdz 95 %, savukārt Dānija ziņoja, ka būtisku izmaiņu nav.

Galvenā informācija, kas tika sniegta brīvprātīgas marķēšanas sistēmas ietvaros, bija informācija par dzīvnieku šķirni un kategoriju, ražošanas reģionu un barošanas un ražošanas sistēmām.

Neviena dalībvalsts neziņoja par grūtībām, kas būtu radušās, pārejot no iepriekšējiem liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas noteikumiem uz jaunajiem, vienkāršotajiem noteikumiem.

Dalībvalstis, kuras atbildēja uz aptaujas jautājumiem, uzskatīja, ka vienkāršošana ir galvenā pozitīvā ietekme — 10 dalībvalstis no 12 atzina, ka jaunā sistēma ir racionalizējusi noteikumus, jo vairs nav jāveic visas administratīvās darbības, kas saskaņā ar iepriekšējiem noteikumiem bija nepieciešamas pirms specifikācijas atļaujas saņemšanas. Tas ir ievērojami samazinājis kompetento iestāžu administratīvo slogu.

Arī saskaņošana ar citiem gaļas veidiem (cūkgaļu, mājputnu gaļu, aitas gaļu un kazas gaļu) tika atzīta par pozitīvu ietekmi, jo iemesli stingrākiem noteikumiem par liellopu gaļas marķēšanu (GSE krīze) vairs nav aktuāli.

Visbeidzot, dalībvalstis uzsvēra, ka vienkāršotie noteikumi ļauj uzņēmējiem ātri reaģēt uz tirgus prasībām, ja rodas nepieciešamība marķējumos norādīt jaunu informāciju.

Trīs dalībvalstis (ES, AT, UK) norādīja, ka jaunajai sistēmai varētu būt negatīvas sekas — paaugstināts neatbilstību risks, ko varētu radīt neatkarīgas institūcijas veiktu kontroles pasākumu atcelšana.

[9] DK, ES, AT, SE.

Taču sniegtie dati par kontroles pasākumiem un konstatētajiem neatbilstības rādītājiem attiecībā uz liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu pirms un pēc Regulas (ES) Nr. 653/2014 stāšanās spēkā to neapstiprina. Daudzas dalībvalstis nevarēja sniegt konkrētus datus par brīvprātīgas marķēšanas kontroles pasākumiem, jo dati tiek iegūti apkopotā veidā kopā ar datiem par obligāto marķēšanu. Četras dalībvalstis (FR, IT, AT, PL) varēja sniegt detalizētus neapkopotus datus.

Jauno noteikumu piemērošanas pirmajos trijos gados (2015–2017) vidējais neatbilstību īpatsvars, par ko ziņoja šīs četras dalībvalstis, liecināja, ka neatbilstības rādītājs neatšķiras ievērojami un ka jaunā, vienkāršotā sistēma nav riskantāka par iepriekšējo.

Analīze novērtējumam, ko dalībvalstis sniedza par iepriekšējiem un jaunajiem noteikumiem par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu, izmantojot punktu sistēmu no 1 (zemākā vērtība) līdz 5 (augstākā vērtība), rādīja, ka kopumā dalībvalstis 2014. gadā ieviesto vienkāršošanu vērtē pozitīvi.

Dalībvalstīm jo īpaši tika lūgts novērtēt šādus aspektus:

- sistēmas efektivitāte — vidējais iegūtais punktu skaits: 3,7 punkti pirms 2014. gada un 3,5 punkti pēc 2014. gada; dalībvalstis nenovēroja būtiskas atšķirības sistēmas efektivitātē; jaunie noteikumi joprojām marķējumā nodrošina skaidru informāciju patērētājiem;

- sistēmas uzticamība — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,0 punkti pirms 2014. gada un 3,5 punkti pēc 2014. gada; neraugoties uz nelielu samazinājumu piešķirto punktu vidējā rādītājā, rezultāti no dalībvalstīm rāda, ka jaunā sistēma ir gandrīz tikpat uzticama kā iepriekšējā. Kompetento iestāžu veiktie kontroles pasākumi nodrošina un garantē augstu sistēmas uzticamības līmeni;

- sarežģītība kompetentajām iestādēm — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,2 punkti pirms 2014. gada (sarežģīta un apgrūtinoša) un 2,3 punkti pēc 2014. gada; šajā gadījumā vērtējuma atšķirība pirms un pēc jauno noteikumu ieviešanas bija būtiska. Dalībvalstis uzskatīja, ka iepriekšējo sistēmu pārvaldības iestādēm bija diezgan sarežģīti pārvaldīt, savukārt jaunie noteikumi sistēmas sarežģītību ir samazinājuši;

- sarežģītība ražotājiem — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,3 punkti pirms 2014. gada (laikietilpīga un apgrūtinoša) un 2,1 punkts pēc 2014. gada (mazāk sarežģīta un mazāk apgrūtinoša); arī šajā gadījumā piešķirtie punkti ievērojami samazinājās. Jaunā sistēma tiek uzskatīta par daudz mazāk sarežģītu. Uzņēmējiem specifikācijas apstiprināšanas un visas sistēmas pārvaldības process bija laikietilpīgs un apgrūtinošs;

- administratīvais slogs kompetentajām iestādēm — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,1 punkts pirms 2014. gada un 2,2 punkti pēc 2014. gada; iepriekšējā sistēma tika uzskatīta par apgrūtinošu; jaunā sistēma ir manāmi samazinājusi kompetento iestāžu slogu;

- administratīvās izmaksas ražotājiem — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,0 punkti pirms 2014. gada un 1,9 punkti pēc 2014. gada; izmaksu samazinājums ražotājiem pēc vienkāršošanas tika uzskatīts par ļoti būtisku. Tas ir saistīts ar kontroles pasākumu atcelšanu;

- iespējas pareizi informēt patērētājus — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,4 punkti pirms 2014. gada un 3,7 punkti pēc 2014. gada; lai arī gan iepriekšējā, gan jaunā sistēma šajā aspektā saņēma augstu vērtējumu, tika uzskatīts, ka iepriekšējā sistēma patērētājiem nodrošināja nedaudz vairāk informācijas. Ja nav sarežģītu atļaujas izsniegšanas procedūru, uzņēmēji var efektīvāk sniegt informāciju, kura tiek uzskatīta par patērētājiem būtisku.

Pēc apspriešanās ar dalībvalstīm var secināt, ka jaunās sistēmas ieviešanu administratīvā līmenī tās uzskata par apmierinošu.

### 4.3 AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM ĪSTENOTĀS APSPRIEŠANĀS REZULTĀTS

Saskaņā ar 2014. gadā veikto izvērtējumu[7] par ES liellopu gaļas marķēšanas noteikumiem nešķita, ka obligātai vai brīvprātīgai liellopu gaļas marķēšanai būtu bijusi noteicoša loma liellopu gaļas tirgus atjaunošanā pēc GSE krīzes, lai arī abi marķēšanas veidi stiprināja patērētāju uzticēšanos liellopu gaļai.

Ieinteresēto personu viedoklis atšķiras par iepriekšējās liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas sistēmas lietderīgumu tirgus uzturēšanā pēc GSE krīzes.

Lai arī nozarē uzskatīja, ka sistēmai ir kāda nozīme zaudētās patērētāju uzticēšanās atgūšanā pēc GSE krīzes, mazumtirgotājiem bija cits viedoklis.

Ieinteresēto personu viedoklis saskanēja vienā jautājumā: vairs nav pamatotu iemeslu nošķirt liellopu gaļu no citiem gaļas un pārtikas veidiem attiecībā uz informāciju, kas tiek brīvprātīgi sniegta patērētājiem.

Ieinteresētās personas raksturoja iepriekšējos noteikumus par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu kā apgrūtinošus, dārgus un nesamērīgus — galvenokārt ilgā un sarežģītā atbilstošās specifikācijas sagatavošanas, apstiprināšanas un kontroles procesa dēļ.

Ieinteresētās personas uzskatīja, ka patērētāji neapzinājās, ka liellopu gaļai bija piemērojami citi noteikumi attiecībā uz brīvprātīgu marķēšanu nekā citiem pārtikas produktiem, tāpēc brīvprātīga marķēšana nebija noteicošs faktors patērētāju iepirkšanās paradumos.

Ieinteresētās personas neziņoja ne par kādām grūtībām, ar kurām uzņēmēji varētu būt saskārušies, pielāgojoties 2014. gada noteikumiem. Situācija drīzāk bija pretēja: četras ieinteresētās personas atbildēja, ka tām nevajadzēja pielāgot savas tirdzniecības stratēģijas, bet trīs atbildēja, ka noteikumiem bija pozitīva ietekme uz viņu uzņēmējdarbības stratēģiju.

Konkrētāk, ieinteresētās personas, kuras ziņoja par pozitīvu ietekmi, uzskatīja, ka jaunie noteikumi sniedz vairāk elastības, lai ražošanas ķēde varētu ātri reaģēt uz tirgus iespējām un pieprasījumu.

Ieinteresēto personu iesniegtā novērtējuma analīze skaidri rādīja, ka jaunā sistēma, būdama vienlīdz uzticama kā iepriekšējā (vidējais punktu skaits šim aspektam: 4,1 punkts pirms 2014. gada un 4,0 punkti pēc 2014. gada), ļāva panākt būtiskus rezultātus attiecībā uz:

- sistēmas efektivitāti — vidējais iegūtais punktu skaits: 2,8 punkti pirms 2014. gada un 4,5 punkti pēc 2014. gada — sistēma tagad tiek uzskatīta par efektīvāku;

- sarežģītību un administratīvo slogu kompetentajām iestādēm un ražotājiem — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,4 punkti pirms 2014. gada un 2,4 punkti pēc 2014. gada attiecībā uz sarežģītību kompetentajām iestādēm un 4,3 punkti pirms 2014. gada un 2,3 punkti pēc 2014. gada attiecībā uz sarežģītību ražotājiem. Ieinteresētās personas uzskatīja, ka kompetentajām iestādēm un ražotājiem ir panākts ievērojams sarežģītības samazinājums;

- administratīvais slogs kompetentajām iestādēm — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,4 punkti pirms 2014. gada un 2,4 punkti pēc 2014. gada. Ieinteresētās personas uzskatīja, ka administratīvais slogs kompetentajām iestādēm iepriekšējo noteikumu laikā bija augsts, bet jaunajā sistēmā ir vidējs, to galvenokārt saistot ar kontroles pasākumiem;

- administratīvās izmaksas ražotājiem — vidējais iegūtais punktu skaits: 4,1 punkts pirms 2014. gada un 2,5 punkti pēc 2014. gada. Jaunā sistēma ir samazinājusi ražotāju izmaksas. Vērts norādīt, ka kompetentās iestādes šo samazinājumu uzskatīja par lielāku nekā ieinteresētās personas;

- iespējas pareizi informēt patērētājus — vidējais iegūtais punktu skaits: 3,1 punkts pirms 2014. gada un 4,1 punkts pēc 2014. gada. Ieinteresētās personas uzskatīja, ka jaunā sistēma ir piemērotāka pareizas informācijas nodrošināšanai patērētājiem.

Uz aptauju sniegto ieinteresēto personu atbilžu analīze skaidri rādīja, ka 2014. gadā ieviestajai vienkāršošanai ir pozitīva ietekme uz nozari.

## 5. SECINĀJUMI

Ar Regulu (ES) Nr. 653/2014 ieviestā vienkāršošana paredz saskaņošanu ar horizontālajiem noteikumiem, kas noteikti Regulā (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informāciju patērētājiem.

Līdztekus tam, ka liellopu gaļas brīvprātīga marķēšana tagad ir saskaņā ar horizontālajiem noteikumiem visās dalībvalstīs, četrās dalībvalstīs ir saglabāti daži specifiski nacionāli elementi: Portugāle un Slovēnija ir saglabājušas pilnu nacionālo paziņošanas un kontroles sistēmu, Itālija ir vienkāršojusi nacionālo sistēmu, savukārt Francijā daudzi uzņēmēji turpina izmantot pirms 2014. gada apstiprinātās specifikācijas ar neatkarīgas institūcijas kontroles pasākumiem.

Kopumā dalībvalstis un ieinteresētās personas vienkāršošanas ietekmi vērtēja pozitīvi. Kompetentās iestādes un uzņēmēji nesaskārās ar grūtībām, ieviešot jaunos noteikumus administratīvajā un darbības līmenī.

Vairums respondentu jaunos noteikumus vērtēja pozitīvi — kā tādus, kas vienkāršo, saskaņo ar citām nozarēm, samazina administratīvo slogu un uzlabo uzņēmēju iespējas reaģēt uz patērētāju pieprasījumu, neradot problēmas ES iekšējās tirdzniecības līmenī un nevājinot sistēmas efektivitāti un uzticamību.

Daži respondenti minēja biežāku neatbilstību risku, taču bez pierādījumiem, kas to apstiprinātu. Analizējot pieejamos datus par neatbilstības rādītājiem pirms un pēc jauno noteikumu ieviešanas, tika iegūti līdzīgi neatbilstības līmeņi.

Ņemot vērā iepriekšējo izvērtējumu laikā veikto analīzi un no dalībvalstīm un ieinteresētajām personām saņemtās atbildes uz aptaujām, Komisija uzskata, ka liellopu gaļas brīvprātīgas marķēšanas sistēma, kas vienkāršota ar Regulu (ES) Nr. 653/2014, darbojas apmierinoši un ka nav nepieciešams pārskatīt pašreizējos noteikumus par liellopu gaļas brīvprātīgu marķēšanu.